FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)
den 20 november 2002 *

I mål T-251/00,

Lagardère SCA, Paris (Frankrike), företrätt av advokaten A. Winckler, med delgivningsadress i Luxemburg,

Canal+ SA, Paris, företrätt av advokaterna J.-P. de La Laurencie och P.-M. Louis, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av W. Wils och F. Lelièvre, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 10 juli 2000 om ändring av kommissionens beslut av den 22 juni 2000 att förklara

* Rättegångsspråk: franska.

företagskoncentrationer förenliga med den gemensamma marknaden och EES-avtalet (ärende COMP/JV 40 — Canal+/Lagardère och ärende COMP/JV 47 — Canal+/Lagardère/Liberty Media),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden M. Jaeger samt domarna R. García-Valdecasas, K. Lenaerts, P. Lindh och J. Azizi,

justitiesekreterare: byrådirektören J. Palacio González,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter förhandlingen den 9 juli 2002,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser och faktiska omständigheter

1 I artikel 6.1 i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT L 395, s. 1, med rättelse i EGT L 257,

1990, s. 13, svensk specialutgåva, annex, s. 16), i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 1310/97 (EGT L 180, s. 1) (nedan kallad förordning nr 4064/89), föreskrivs följande:

"Kommissionen skall pröva anmälan så snart den har mottagits.

...

b) Om kommissionen finner att den anmälda koncentrationen, fastän den omfattas av denna förordning, inte ger anledning till allvarliga tvivel beträffande dess förenlighet med den gemensamma marknaden, skall den besluta att inte göra invändning mot den och skall förklara att den är förenlig med den gemensamma marknaden.

Det beslut genom vilket koncentrationen förklaras förenlig med den gemensamma marknaden skall också omfatta begränsningar som har direkt anknytning till och är nödvändiga för koncentrationens genomförande.

..."

2 I artikel 3.1 i kommissionens förordning (EG) nr 447/98 av den 1 mars 1998 om anmälningar, tidsfrister och förhör enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 (EGT L 61, s. 1), vilken har antagits med stöd av framför allt artikel 23 första stycket i förordning nr 4064/89, föreskrivs att "anmälningar [av företagskoncentrationer] skall innehålla den information, inbegripet handlingar, som krävs

enligt CO-formuläret", som finns i bilagan till förordning nr 447/98. I punkt 11.1 i CO-formuläret anges att "[o]m parterna i koncentrationen eller andra berörda parter... ingår accessoriska begränsningar som är direkt knutna till och nödvändiga för genomförandet av koncentrationen, kan dessa begränsningar bedömas tillsammans med själva koncentrationen". I detta sammanhang skall parterna i företagskoncentrationen "ange varje accessorisk begränsning i avtalen som lämnas tillsammans med anmälan för vilken [de] begär en bedömning i samband med koncentrationen", och "förklara varför dessa [begränsningar] är direkt knutna till och nödvändiga för genomförandet av koncentrationen".

3 I ett tillkännagivande av den 14 augusti 1990 om accessoriska begränsningar vid koncentrationer (EGT C 203, s. 5) (nedan kallat tillkännagivandet om accessoriska begränsningar) upplyste kommissionen om sin tolkning av begreppet begränsningar som har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen, i den mening som avses i artikel 6.1 b andra stycket i förordning nr 4064/89.

4 Den 16 maj 2000 anmälde Lagardère SCA (nedan kallat Lagardère), Canal+ SA (nedan kallat Canal+) och Liberty Media Corporation (nedan kallat Liberty) två företagskoncentrationer. Dessa omfattade dels Lagardères övertagande av bolaget Multithématiques tillsammans med Canal+ och Liberty, samt bildandet av gemensamma bolag som till lika delar skulle ägas av Liberty och Multithématiques i syfte att gemensamt producera temakanaler, dels Lagardères övertagande av kontrollen över CanalSatellite tillsammans med Canal+, och bildandet av två gemensamma företag mellan Lagardère och Canal+ gällande produktion av temakanaler (JV 1) respektive interaktiva tjänster (JV 2).

5 Vidare anmälde parterna i företagskoncentrationen, med hänvisning till artikel 3.1 i förordning nr 447/98 och punkt 11.1 i CO-formuläret, ett flertal avtalsbetämmelser som enligt deras uppfattning borde betraktas som begräns-

ningar som har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen i den mening som avses i artikel 6.1 b i förordning nr 4064/89 (nedan kallade de accessoriska begränsningarna).

6 Den 22 juni 2000 antog kommissionsledamoten Schreyer, med tillämpning av förfarandet med beslut genom bemyndigande, kommissionens beslut gällande de anmälda koncentrationerna (nedan kallat beslutet av den 22 juni 2000). Samma dag meddelades parterna i koncentrationen beslutet. Den bindande delen i beslutet har följande lydelse:

"Av ovan angivna skäl har kommissionen beslutat att inte motsätta sig [de anmälda] koncentrationerna och att förklara [dem] förenliga med den gemensamma marknaden och EES-avtalet. Detta beslut har fattats med stöd av artikel 6.1 b i [förordning nr 4064]."

7 Ingen av parterna har bestritt att beslutet av den 22 juni 2000 fattades den sista dagen i den frist som avses i artikel 10.1 i förordning 4064/89, jämförd med artiklarna 6.4, 7.4, 7.8, 8 och 23 i förordning nr 447/98 (nedan kallad den frist som avses i artikel 10.1 i förordning nr 4064/89).

8 I punkterna 54—66 i skälen till beslutet av den 22 juni 2000 har kommissionen tagit ställning till de olika avtalsbestämmelser som enligt parterna i koncentrationen hade direkt samband med och var nödvändiga för genomförandet av koncentrationen. Kommissionen ansåg att vissa bestämmelser var accessoriska till genomförandet av koncentrationen under hela den tidsperiod som angetts i anmälan (bestämmelser om prioritet vid utformning och utveckling av en temakanal och en tjänst för interaktiv television). Vissa bestämmelser ansågs vara accessoriska, men för en kortare tidsperiod än den som angetts i anmälan (en

bestämmelse om icke-konkurrens gällande utförande av ett antal tjänster via satellit och en bestämmelse om förbud att utveckla ett liknande projekt). De övriga bestämmlserna som parterna anmält klassificerades som begränsningar som inte var accessoriska till koncentrationen.

9 Den 7 juli 2000 fick parterna i koncentrationen på ett informellt och slumpmässigt sätt reda på att kommissionen förberedde ett nytt beslut gällande de anmälda företagskoncentrationerna.

10 Den 10 juli 2000 meddelade kommissionen parterna i koncentrationen sitt beslut om ändring av beslutet av den 22 juni 2000 (nedan kallat beslutet av den 10 juli 2000 eller det ifrågasatta beslutet). I inledningen till detta beslut, som undertecknats av kommissionledamoten Monti, angavs följande:

"[Till följd av] ett misstag i hanteringen var texten i beslutet av den 22 juni 2000... som undertecknats och delgivits er felaktig. Följaktligen har kommissionen beslutat att göra ändringar i denna."

11 Det ifrågasatta beslutet innehåller dels en förteckning över ord som skall ersättas i skälen i beslutet av den 22 juni 2000, dels texten om ändring av punkterna 58—67 i skälen i beslutet av den 22 juni 2000 gällande bedömningen av huruvida de anmälda begränsningarna har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen. Det följer av beslutet av den 10 juli 2000 att, med undantag för en av bestämmelserna om prioritet (se punkt 8 ovan), som fortfarande anses som accessorisk, dock under en kortare tidsperiod än den som ursprungligen angavs i anmälan, samtliga begränsningar som angavs i anmälan av företagskoncentrationerna inte anses vara accessoriska till koncentrationerna. Emellertid har själva beslutstexten i beslutet av den 22 juni 2000 inte ändrats.

12 Den 13 juli 2000 skickade ombuden för Lagardère och Canal+ en skrivelse till Monti för att delge honom deras uppfattning om beslutet av den 10 juli 2000. De underströk följande:

"[F]rån ett juridiskt perspektiv får kommissionens nya text av den 10 juli 2000 inga konsekvenser för de anmälande parterna eftersom den frist som anges i artikel 10 i förordning nr 4064/89 i dag har löpt ut sedan länge. Denna rättsakt saknar således verkan och det beslut av kommissionen som vi erhöll den 22 juni 2000 utgör den enda åtgärd som med giltig verkan vidtagits på grundval av vår anmälan av den 16 maj 2000."

13 Vidare informerade de kommissionen i denna skrivelse att parterna i koncentrationen redan hade igångsatt vissa avtal på grundval av beslutet av den 22 juni 2000. Slutligen begärde de att kommissionen skulle återkalla beslutet av den 10 juli 2000.

14 På begäran av kommissionen skickade Lagardère och Canal+ till denna, den 17 juli 2000, ett offentligt utkast till beslutet av den 22 juni 2000 för att det skulle offentliggöras.

15 Den 27 juli 2000 hölls ett möte mellan ansvariga avdelningar vid kommissionen och ombuden för Lagardère och Canal+. Vid detta möte uppgav kommissionen att det hade varit nödvändigt att åtgärda de felaktigheter som uppstått för att uppnå överensstämmelse med kommissionens beslut 1999/242/EG av den 3 mars 1999 om ett förfarande enligt artikel [81] i EG-fördraget (IV/36.237 — TPS) (EGT L 90, s. 6), som under tiden hade gett upphov till förstainstansrättens dom av den 18 september 2001 i mål T-112/99, M6 m.fl. mot kommissionen, REG 2001, s. II-2459, nedan kallad domen i målet M6).

16 Generaldirektören för generaldirektoratet för konkurrens, Schaub, svarade i en skrivelse av den 31 juli 2000 på den ovannämnda skrivelsen av den 13 juli 2000. Han redogjorde för de omständigheter under vilka felet uppstått. Han tillade följande:

"Vi anser inte att detta ärende endast är en fråga om förfarade. Vår uppfattning är nämligen att den text som skickades den 22 juni [2000] innebar felaktig rättstillämpning genom att vissa bestämmelser felaktigt klassificerades som accessoriska. Under dessa förhållanden är vi förhindrade att återta skrivelsen av den 10 juli [2000] och jag måste upplysa er om att den offentliga versionen av texten kommer att upprättas på grundval av den skrivelsen."

17 Ombuden för Lagardère och Canal+ svarade den 8 september 2000 på Schaubs skrivelse av den 31 juli 2000 genom att i huvudsak upprepa den begäran som angetts i deras ovannämnda skrivelse av den 17 juli 2000.

Förfarande

18 Genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 15 september 2000 väckte Lagardère, Canal+ och Liberty förevarande talan.

19 Genom särskild handling, som inkom till förstainstansrättens kansli den 27 oktober 2000, gjorde kommissionen en invändning om rättegångshinder med stöd av artikel 114 i förstainstansrättens rättegångsregler med anledning av talan. Sökandena inlämnade yttrande över denna invändning den 8 januari 2001.

20 Genom beslut av den 22 februari 2001 beslutade förstainstansrätten (tredje avdelningen) att kommissionens invändning om rättegångshinder skulle avgöras i samband med prövningen i sak.

21 Förstainstansrätten ställde inom ramen för en processledningsåtgärd vissa frågor till parterna i en skrivelse av den 24 juli 2001, vilka dessa besvarade inom den angivna fristen.

22 Förstainstansrätten beslutade den 10 januari 2002, med stöd av artikel 14.1 i rättegångsreglerna, att hänskjuta målet till tredje avdelningen i utökad sammansättning.

23 Förstainstansrätten anmodade kommissionen inom ramen för en processledningsåtgärd i en skrivelse av den 10 december 2001 att inlämna förarbetena till förordningarna nr 4064/89 och nr 1310/97. Kommissionen efterkom denna anmodan inom den angivna fristen. Sökandena yttrade sig över dessa handlingar den 26 mars 2002.

24 Liberty återkallade sin talan i en skrivelse av den 2 juli 2002. Ordföranden på förstainstansrättens tredje avdelning i utökad sammansättning beslutade följaktligen den 9 september 2002 att avföra denna parts namn från målregistret.

25 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (tredje avdelningen i utökad sammansättning) att inleda det muntliga förfarandet. Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 9 juli 2002.

Parternas yrkanden

26 Legardère och Canal+ (nedan kallade sökandena) har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara beslutet av den 10 juli 2000, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

27 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— i första hand avvisa talan,

— i andra hand ogilla talan, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Upptagande till sakprövning

Parternas argument

28 Kommissionen har åberopat att sökandenas talan inte kan upptas till sakprövning. Kommissionen har påpekat att det av fast rättspraxis framgår att det endast är möjligt att väcka talan mot rättsakter som kan ge upphov till tvingande rättsverkningar som påverkar sökandenas intressen. Kommissionen har även framhållit att, såsom framgår av förstainstansrättens dom av den 17 september 1992 i mål T-138/89, NBV och NVB mot kommissionen (REG 1992, s. II-2181), punkt 31, samt av den 22 mars 2000 i de förenade målen T-125/97 och T-127/97, Coca-Cola mot kommissionen (REG 2000, s. II-1733), punkt 79 (nedan kallad domen i målet Coca-Cola), det enbart är själva beslutet i rättsakten som kan ge upphov till rättsverkningar, och följaktligen gå någon emot. Lagenligheten av skälen i beslutet i fråga kan däremot endast prövas av gemenskapsdomstolarna i den utsträckning som de, i egenskap av skäl till grund för en rättsakt som går någon emot, utgör ett nödvändigt stöd för beslutet.

29 Kommissionen har emellertid i sitt beslut av den 22 juni 2000 erinrat om att den har beslutat, med stöd av artikel 6.1 b i förordning nr 4064/89, att inte motsätta sig de företagskoncentrationer som sökandena har anmält och att förklara dessa koncentrationer förenliga med den gemensamma marknaden och EES-avtalet. Kommissionen har vidare gjort gällande att beslutet av den 10 juli 2000 inte medförde några förändringar vad gäller denna del av beslutet eftersom avsnittet "slutsats" i detta beslut är identiskt med samma avsnitt i beslutet av den 22 juni 2000. Det är endast i den del som avser bedömningen av huruvida de anmälda begränsningarna har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen som beslutet av den 10 juli 2000 medfört en ändring av beslutet av den 22 juni 2000.

30 Enligt kommissionen saknade de bedömningar som den gjorde angående dessa begränsningar belutsbeskaffenhet i såväl beslutet av den 22 juni 2000 som i

beslutet av den 10 juli 2000. Dessa bedömningar utgjorde endast icke-bindande synpunkter. Begreppet accessoriska begränsningar vid genomförandet av koncentrationen är nämligen objektivt i den meningen att om en bestämmelse har direkt samband med och är nödvändig för genomförandet av koncentrationen omfattas den i kraft av själva sakförhållandet (*ipso facto*) av beslutet att godkänna koncentrationen. Emellertid gäller detta inte det motsatta förhållandet, oberoende av vilken bedömning som kommissionen gjort i sitt beslut i detta avseende.

31 Till stöd för denna uppfattning har kommissionen för det första gjort gällande att det enbart är själva beslutet i rättsakten som kan ge upphov till rättsverkningar, och följaktligen gå någon emot.

32 I besluten av den 22 juni 2000 och den 10 juli 2000 tas frågan om accessoriska begränsningar inte upp i själva beslutsdelen, utan endast företagskoncentrationerna som sådana. På samma sätt utgör inte kommissionens bedömningar gällande de accessoriska begränsningarna ett nödvändigt stöd för själva beslutet i vilket de anmälda koncentrationerna förklarades vara förenliga med den gemensamma marknaden. Bedömningen av huruvida de anmälda begränsningarna har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationerna sker nämligen fullständigt oberoende av förklaringen att dessa koncentrationer är förenliga med den gemensamma marknaden och påverkar följakligen inte denna. Undersökningen av en koncentrations förenlighet omfattar endast frågan huruvida denna koncentration skapar eller förstärker en dominerande ställning som medför att den effektiva konkurrensen inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den påtagligt skulle hämmas (artikel 2.2 i förordning nr 4064/89).

33 Kommissionen har med hänvisning till domarna i de ovan i punkt 28 nämnda målen NBV och NVB mot kommissionen (punkt 31) samt Coca-Cola följaktligen hävdat att gemenskapsdomstolarna inte är behöriga att pröva lagenligheten av dess bedömning av dessa begränsningar.

34 För det andra har kommissionen gjort gällande att den saknar rättslig grund för att anta beslut om huruvida vissa begränsningar har direkt samband och är nödvändiga inom ramen för det förfarande som föreskrivs i förordning nr 4064/89.

35 Enligt kommissionen medför inte artikel 6.1 b andra stycket i förordning nr 4064/89, enligt vilken "[d]et beslut genom vilket koncentrationen förklaras förenlig med den gemensamma marknaden [också] skall... omfatta begränsningar som har direkt anknytning till och är nödvändiga för koncentrationens genomförande", att kommissionen i sitt beslut skall uttala sig om den accessoriska beskaffenheten av en begränsning som angetts i en anmälan av en koncentration. På samma sätt skall denna bestämmelse inte tolkas så att den accessoriska beskaffenheten av vissa avtalsbestämmelser eller deras rättsverkningar är beroende av den klassificering som kommissionen gör av dessa avtalsbestämmelser i sitt beslut rörande den anmälda företagskoncentrationen.

36 Vidare har kommissionen påstått att förordning nr 4064/89 har till syfte att inrätta ensam behörighet för kommissionen att undersöka företagskoncentrationer med gemenskapsintresse (principen om "one-stop shop") och enligt ett snabbt förfarande. Enligt kommissionen är de enda beslut som den i sak har befogenhet att anta med stöd av förordning nr 4064/89 förklaring om förenlighet, huruvida förpliktelser eller villkor skall tillfogas samt förklaring om oförenlighet. Kommissionen erinrar om att dessa beslut antas på grundval av ett enda särskilt kriterium, vilket anges i artikel 2 i förordning nr 4064/89.

37 Under dessa förhållanden anser kommissionen att, även om giltigheten av en begränsning som anmälts som att den har direkt samband med och är nödvändig för genomförandet av en företagskoncentration inte skall bedömas enskilt utan mot bakgrund av företagskoncentrationen som sådan, det endast är genom tolkning av artikel 81 EG och inte genom tillämpning av förordning nr 4064/89 som den kan klassificera en avtalsbestämmelse som accessorisk begränsning eller icke-accessorisk begränsning till en företagskoncentration.

38 I motsats till vad sökandena har gjort gällande och i avsaknad av rättslig grund för att anta ett beslut om begränsningarnas accessoriska beskaffenhet inom ramen för ett sådant förfarande som föreskrivs i förordning nr 4064/89, kan således inte kommissionens bedömningar av dessa begränsningar få samma rättsverkningar som ett icke-ingripandebesked i den mening som avses i artikel 2 i rådets första förordning nr 17 av den 6 februari 1962 om tillämpning av fördragets artiklar [81] och [82] (EGT 13, 1962 s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8). Det är endast med stöd av denna sistnämnda bestämmelse som kommissionen kan anta en bindande rättsakt i vilken vissa begränsningars nödvändiga beskaffenhet fastställs.

39 Kommissionen har emellertid understrukit att varken det ifrågasatta beslutet eller något annat beslut som antagits med stöd av förordning nr 4064/89 hänvisar till artikel 2 i förordning nr 17. Vidare kan inte kommissionen fatta regelrätta beslut om huruvida de anmälda begränsningarna har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av en koncentration inom de mycket korta tidsfrister som föreskrivs i förordning nr 4064/89. Detta är anledningen till att kommissionen tidigare i skälen i konkurrensbeslut endast angav en kortfattad motivering rörande begränsningarna och ofta endast klassificerade en avtalsbestämmelse som "troligen accessorisk, om den kan betraktas som en begränsning".

40 Kommissionens uppfattning bekräftas av artikel 22.1 i förordning nr 4064/89, i vilken föreskrivs att endast förordning nr 4064/89, och inte förordning nr 17, är tillämplig på "koncentrationer enligt definitionen i artikel 3 [i förordning nr 4064/89]". Denna lydelse visar att tillämpning av förordning nr 17 endast är utesluten rörande företagskoncentrationen som sådan och inte rörande anmälda begränsningar som har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av en koncentration.

41 Kommissionen har på samma sätt gjort gällande att när den inte fattar beslut inom de föreskrivna tidsfristerna omfattar inte den implicita förklaringen, som

föreskrivs i artikel 10.6 i förordning nr 4064/89, samtliga anmälda accessoriska avtalsbestämmelser utan endast dem som objektivt sett har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen.

42 Kommissionen har vid förhandlingen i detta avseende tillagt att det i artikel 18.1 i förordning nr 4064/89 räknas upp de beslut före vilkas antagande kommissionen skall höra berörda personer och har understrukit att det i denna bestämmelse inte nämns det beslut som fattats med stöd av artikel 6.1 b i förordning nr 4064/89. Enligt kommissionen påvisar detta att ett beslut som fattats med stöd av denna bestämmelse endast kan utgöra ett fullständigt fördelaktigt beslut, nämligen ett godkännande av den anmälda företagskoncentrationen, och att det följaktligen är uteslutet att betrakta kommissionens bedömningar av de accessoriska begränsningarna som beslut.

43 Kommissionen har dragit slutsatsen att om kommissionens bedömningar av begränsningar i konkurrensbeslut sedan ikraftträdandet av förordning nr 4064/89 hade samma rättsverkningar som icke-ingripandebesked, vilket sökandena har gjort gällande, skulle dessa konkurrensbeslut sakna rättslig grund eller åtminstone ha en bristande motivering eftersom de saknar hänvisning till artikel 2 i förordning nr 17.

44 Kommissionen har för det tredje hänvisat till den direkta effekten av artikel 81.1 EG.

45 Enligt kommissionen åligger det nationell domstol att bedöma de accessoriska begränsningarna enligt artikel 81.1 EG om den skall uttala sig om en sådan begränsnings giltighet med stöd av artikel 81.2 EG.

46 Samma sak gäller om kommissionens beslut om företagskoncentrationen innehåller bedömningar av dessa begränsningar. Eftersom dessa bedömningar nämligen endast utgör synpunkter, enligt kommissionen, kan de inte påverka den bedömning som en nationell domstol kan göra av begränsningarna.

47 Enligt kommissionen kan sökandena inte med framgång hänvisa till domstolens dom av den 14 december 2000 i mål C-344/98, Masterfoods och HB (REG 2000, s. I-11369, nedan kallad domen i målet Masterfoods), till stöd för att den nationella domstolen är bunden av kommissionens bedömningar av dessa begränsningar i ett beslut om en koncentration. I motsats till det mål som gett upphov till den domen konstaterades det nämligen i beslutet av den 10 juli 2000 ingen överträdelse, fattades inte något avgörande om legaliteten av de accessoriska begränsningarna med avseende på gemenskapsrättsliga konkurrensbestämmelser och ändrades endast texten i ett beslut som i sin tur inte kunde jämställas med ett beslut för tillämpning av artiklarna 81 EG eller 82 EG.

48 Enligt kommissionen har sökandena under alla omständigheter gjort en "bred tolkning" av domen i målet Masterfoods. Kommissionen har erinrat om att domstolen i punkt 52 i denna dom har fastställt att "[n]är en nationell domstol träffar avgörande om ett avtal eller förfarande som redan varit föremål för ett beslut av kommissionen kan den... inte träffa ett avgörande som står i strid med kommissionens beslut". Denna slutsats gäller inte när ett mål inför en nationell domstol avser frågan huruvida en begränsning som parterna i en företagskoncentration, som kommissionen godkänt, har avtalat inom ramen för koncentrationen är förenlig med artikel 81.1 EG. En sådan tolkning av domen strider mot kommissionens och nationella domstolars konkurrerande behörighet vid tillämpning av artikel 81.1 EG och skulle felaktigt medföra att de nationella domstolarna underställs kommissionen.

49 Kommissionen har tillagt att mot bakgrund av förstainstansrättens avgörande i domen i målet Coca-Cola bör domen i målet Masterfoods tolkas så att den

nationella domstolen, i en situation som den som gett upphov till den senare domen, inte skall följa den rättsliga tolkning som kommissionen gjort av de relevanta bestämmelserna men däremot den bindande delen av kommissionens beslut.

50 När det gäller omständigheterna i förevarande mål har kommissionen mot bakgrund av det ovannämnda dragit slutsatsen, oberoende av de bedömningar som den gjort i besluten av den 22 juni och den 10 juli 2000 avseende de begränsningar som, enligt parterna i koncentrationen, har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av densamma, att en nationell domstol alltid kan uttala sig om den accessoriska beskaffenheten av dessa begränsningar i förhållande till företagskoncentrationer som har godkänts av kommissionen. Om en nationell domstol beslutar att vissa av dessa begränsningar inte är accessoriska till dessa koncentraioner och att de strider mot artikel 81.1 EG, med följd att dessa begränsningar blir ogiltiga, får parterna i koncentrationen föra talan mot denna nationella domstols beslut. I så fall blir nämligen ogiltigheten av begränsningarna endast en följd av den nationella domstolens beslut och inte av beslutet av den 10 juli 2000. Enligt kommissionen följer härav i förevarande mål att sökandena uteslutande hänvisar till framtida och osäkra situationer, för att rättfärdiga sitt intresse av att föra talan om ogiltigförklaring av en framtida rättsakt, och således saknar befintligt och aktuellt intresse av ogiltigförklaring av beslutet av den 10 juli 2000 (domen i det ovan i punkt 28 nämnda målet NBV och NVB mot kommissionen, punkt 33).

51 För det fjärde har kommissionen bestritt att dess uppfattning avseende det juridiska värdet av bedömningarna av begränsningar som uppgivits ha direkt samband med och vara nödvändiga för genomförandet av en koncentration inom ramen för konkurrensbeslut skulle motsägas av kommissionens beslutspraxis.

52 Kommissionen har uppgett att den i sin beslutspraxis alltsedan antagandet av förordning nr 4064/89 har tagit med överväganden avseende dessa begränsningar i sina beslut om koncentrationer. Kommissionen har emellertid gjort gällande att

den tillämpar detta tillvägagångssätt i enda syfte att låta företagen få del av dess erfarenhet inom området, att bidra till utvecklingen av en doktrin inom området accessoriska begränsningar och att komplettera de uppgifter avseende tolkningen av detta begrepp som den angett i sitt tillkännagivande om accessoriska begränsningar.

53 För det femte har kommissionen gjort gällande att dess argumentering även finner stöd i två tillkännagivanden som antagits och offentliggjorts efter antagandet av det ifrågasatta beslutet.

54 Kommissionen har nämligen för det första gjort gällande att det följer av dess tillkännagivande om ett förenklat förfarande för handläggning av vissa koncentrationer enligt rådets förordning nr 4064/89, som offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 29 juli 2000 (EGT C 217, s. 32) (nedan kallat tillkännagivandet om ett förenklat förfarande) att kommissionen inte uttalar sig om de accessoriska begränsningarna i de beslut som den antar med tillämpning av ett sådant förfarande, vilket tydligt påvisar den upplysande beskaffenheten av de bedömningar som kommissionen gör av dessa begränsningar.

55 Kommissionen har för det andra i samband med duplik till förstainstansrätten insänt ett nytt tillkännagivande om accessoriska begränsningar som antogs den 27 juni 2001 och offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 4 juli 2001 (EGT C 188, s. 5) (nedan kallat det nya tillkännagivandet om accessoriska begränsningar). Kommissionen hänvisar till att den i detta tillkännagivande har intagit följande ställning:

"2. [D]en rättsliga ram[en i förordning nr 4064/89, förordning nr 17 och andra sektorsvisa förordningar] ålägger inte kommissionen någon skyldighet att bedöma och formellt behandla... [accessoriska] begränsningar. Varje sådan bedömning är endast av förklarande natur eftersom alla begränsningar som

uppfyller de kriterier som anges i koncentrationsförordningen redan täcks in av artikel 6.1 b andra stycket och artikel 8.2 andra stycket, andra meningen, och därför är godkända i rättslig mening, oberoende av om de uttryckligen behandlats i kommissionens beslut. Kommissionen avser att i fortsättningen inte längre göra en sådan bedömning i sina beslut i koncentrationsärenden. Detta synsätt är förenligt med förvaltningspraxis som kommissionen infört sedan den 1 septembber 2000 för ärenden som uppfyller villkoren för en förenklad behandling

3. Tvister mellan parterna i en koncentration om huruvida begränsningarna har direkt samband med koncentrationen eller är nödvändiga för dess genomförande och således automatiskt omfattas av kommissionens icke-ingripandebesked faller under de nationella domstolarnas domsrätt."

56 Kommissionen har understrukit att det är på grund av det ökade antalet anmälningar av företagskoncentrationer och kravet på förenkling av de administrativa förfarandena som denna inte längre, från och med den 27 juni 2001 då detta tillkännagivande antogs, bedömer huruvida de anmälda begränsningarna har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av en koncentration. Kommissionen har offentligt meddelat denna nya praxis i ett pressmeddelande av den 27 juni 2001, vilket bifogat dupliken inlämnades till förstainstansrätten.

57 Enligt kommissionen skall förevarande mål prövas mot bakgrund av denna förändrade inriktning. Vidare har kommissionen påstått att den är övertygad om att den aldrig har ansett att bedömningarna av dessa begränsningar i dess koncentrationsbeslut hade ett juridiskt värde som skiljer sig från det som angetts i de ovannämnda punkterna i det nya tillkännagivandet om accessoriska begränsningar.

58 Sökandena har gjort gällande att beslutet av den 10 juli 2000 har tvingande rättsverkningar som kan påverka deras intressen eftersom kommissionen, genom att ändra sin bedömning av huruvida de anmälda begränsningarna har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationerna i texten till detta beslut, även har ändrat räckvidden av den bindande delen av beslutet av den 22 juni 2000.

59 Sökandena har bestritt att kommissionens bedömning av de accessoriska begränsningarna endast skulle utgöra synpunkter. Kommissionens uppfattning i denna fråga strider mot lydelsen av artikel 6.1 b andra stycket i förordning nr 4064/89 liksom mot den allmänna systematiken i förordningen. Enligt sökandena får kommissionens klassificering av vissa avtalsbestämmelser som accessoriska eller icke-accessoriska till en företagskoncentration, rättsverkningar när det gäller tillämpligheten av artikel 81.1 EG. De avtalsbestämmelser som kommissionen klassificerat som accessoriska ligger nämligen utanför tillämpningsområdet för denna artikel. Tvärtom kan de avtalsbestämmelser som inte anses höra samman med koncentrationen medföra att denna bestämmelse blir tillämplig om dessa bidrar till begränsad konkurrens. Enligt sökandena får således ett beslut av kommissionen, enligt vilket vissa avtalsbestämmelser klassificeras som accessoriska begränsningar, rättsverkningar som är likvärdiga dem som följer av ett icke-ingripandebesked som föreskrivs i artikel 2 i förordning nr 17.

60 Sökandena har gjort gällande att nationella domstolar inte under några omständigheter kan uttala sig om begränsningars accessoriska beskaffenhet i förhållande till en koncentration som kommissionen har godkänt eftersom kommissionen enligt artikel 22.1 i förordning nr 4064/89 är ensam behörig att undersöka en företagskoncentration i dess helhet i den mening som avses i artikel 3 i denna förordning. Vidare har sökandena, med hänvisning till domen i målet Masterfoods, punkterna 50—51, och kommissionens tillkännagivande om samarbete mellan kommissionen och nationella domstolar vid tillämpningen av artiklarna [81] och [82] i fördraget (EGT C 39, 1993, s. 6), gjort gällande att de nationella myndigheterna och domstolarna, i enlighet med artikel 10 EG, inte får fatta beslut som står i strid med dem som fattats av gemenskapsinstitutionerna.

61 Sökandena har dessutom gjort gällande att de har ett befintligt och aktuellt intresse av att föra talan om ogiltigförklaring av beslutet av den 10 juli 2000. De har gjort gällande att de, sedan detta beslut meddelades, har hamnat i en juridiskt osäker situation som direkt påverkar utvecklingen av deras företagskoncentrationer eftersom jämvikten i och det kommersiella intresset av dessa koncentrationer är beroende av giltigheten av de begränsningar som anmälts som accessoriska.

Förstainstansrättens bedömning

62 Kommissionen har hävdat att förevarande talan skall avvisas dels eftersom beslutet av den 10 juli 2000 inte utgör en rättsakt mot vilken talan kan väckas, dels eftersom sökandena saknar befintligt och aktuellt intresse av att detta beslut ogiltigförklaras.

Huruvida talan skall avvisas på grund av att det inte föreligger någon rättsakt mot vilken talan kan väckas

— Inledning

63 Enligt fast rättspraxis utgör åtgärder som har tvingande rättsverkningar som kan påverka sökandens intressen genom att väsentligt förändra dennes rättsliga ställning rättsakter och beslut som kan bli föremål för en talan om ogiltigförklaring med stöd av artikel 230 i fördraget (domstolens dom av den 11 november 1981 i mål 60/81, IBM mot kommissionen, REG 1981, s. 2639, punkt 9; svensk specialutgåva, volym 6, s. 225, av den 31 mars 1998 i de förenade målen C-68/94 och C-30/95, Frankrike m.fl. mot kommissionen, REG 1998, s. I-1375, punkt 62, samt förstainstansrättens dom av den 4 mars 1999 i mål T-87/96, Assicurazioni Generali och Unicredito mot kommissionen, REG 1999, s. II-203, punkt 37, domen i målet Coca-Cola, punkt 77, och domen i målet M6, punkt 35).

64 Vid bedömningen av om en rättsakt eller ett beslut har sådana verkningar skall hänsyn tas till dess innehåll i sak (domstolens beslut av den 13 juni 1991 i mål C-50/90, Sunzest mot kommissionen, REG 1991, s. I-2917, punkt 12, domen i det ovan i punkt 63 nämnda målet Frankrike m.fl. mot kommissionen, punkt 63, och domen i målet Coca-Cola, punkt 78).

65 I förevarande mål har sökandena yrkat att beslutet av den 10 juli 2000 skall ogiltigförklaras. Genom detta beslut har kommissionen ändrat skälen i beslutet av den 22 juni 2000 i den del som avser bedömningen av huruvida de av sökandena anmälda begränsningarna är accessoriska inom ramen för företagskoncentrationerna (se punkt 11 ovan).

66 Förstainstansrätten skall följaktligen undersöka huruvida dessa ändringar av beslutet av den 22 juni 2000, med hänsyn till innehållet i beslutet av den 10 juli 2000 i sak, har tvingande rättsverkningar som kan påverka sökandenas intressen genom att väsentligt förändra deras rättsliga ställning.

67 I detta avseende påpekar förstainstansrätten för det första att endast den omständigheten att beslutet av den 10 juli 2000 inte har ändrat den bindande delen i beslutet av den 22 juni 2000 inte är tillräckligt för att fastställa att talan skall avvisas. Även om det är så att endast den bindande delen i en rättsakt kan få tvingande rättsverkningar, och följakligen gå någon emot, måste man icke desto mindre beakta skälen i rättsakten för att fastställa innebörden av den bindande delen (se domstolens dom av den 15 maj 1997 i mål C-355/95 P, TWD mot kommissionen, REG 1997, s. I-2549, punkt 21, förstainstansrättens dom av den 22 oktober 1997 i de förenade målen T-213/95 och T-18/96, SCK et FNK mot kommissionen, REG 1997, s. II-1739, punkt 104, och domen i målet Coca-Cola, punkt 79).

68 Det följer härav att beslutet av den 10 juli 2000 endast kan utgöra föremål för en talan om ogiltigförklaring om ändringen av vissa skäl i beslutet i sak förändrar

det som har beslutats och därmed påverkar sökandenas intresse i den mening som avses i ovan i punkt 63 nämnda rättspraxis, även om den bindande delen i beslutet av den 22 juni 2000 inte ändras.

69 Parterna har i detta avseende framfört rakt motsatta uppfattningar.

70 Kommissionen har i sak framfört att de bedömningar som den gjort av de begränsningar som parterna i koncentrationen har uppgivit ha direkt samband med och vara nödvändiga för genomförandet av densamma, i såväl beslutet av den 22 juni 2000 som i beslutet av den 10 juli 2000, inte utgör ett nödvändigt stöd för den bindande delen i dessa beslut. I beslutet av den 22 juni 2000 förklarade den endast att de företagskoncentrationer som sökandena anmält var förenliga med den gemensamma marknaden, vilket inte ändrades i beslutet av den 10 juli 2000 och som utgjorde en rättsakt som uteslutande var till sökandenas fördel. Bedömningarna av dessa begränsningar i skälen i dessa två beslut var helt och hållet fristående från godkännandet av företagskoncentrationerna och således även från den bindande delen i de två besluten. Enligt kommissionens uppfattning skall nämligen de relevanta bestämmelserna i förordning nr 4064/89 tolkas så att begränsningar som objektivt sett har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen automatiskt omfattas av kommissionens icke-ingripandebesked, oberoende av de bedömningar som den kan ha gjort av dem i detta beslut. De begränsningar som inte uppfyller dessa kriterier, på den enda grunden att de är icke-accessoriska, omfattas emellertid inte av detta beslut. Kommissionen har dessutom påstått att den inte är behörig att uttala sig om den accessoriska beskaffenheten av de begränsningar som anmälts som sådana, med stöd av bestämmelserna i förordning nr 4064/89, eftersom kommissionen endast kan anta ett sådant beslut med tillämpning av bestämmelserna i förordning nr 17 och en nationell domstol endast kan anta ett sådant beslut med tillämpning av artikel 81.1 EG. De bedömningar som kommissionen gjort av dessa begränsningar, i besluten av den 22 juni och den 10 juli 2000, utgör följaktligen endast enkla icke-bindande synpunkter som inte kan utgöra föremål för en talan om ogiltigförklaring trots de ändringar i sak som skett av bedömningen av de accessoriska begränsningarna.

71 Sökandena har däremot i sak gjort gällande att de begränsningar som parterna i en företagskoncentration har anmält som accessoriska till denna endast leder till godkännande, om kommissionen har beslutat om detta i skälen i beslutet att godkänna huvudkoncentrationen, och att de bedömningar som kommissionen gjort av de accessoriska begränsningarna följaktligen har karaktär av beslut. Ändringarna av dessa bedömningar utgör således en rättsakt som går någon emot.

72 Det är mot denna bakgrund som förstainstansrätten skall tolka de relevanta bestämmelserna i förordning nr 4064/89, framför allt artikel 6.1 b andra stycket. Om de bedömningar som kommissionen gjort i skälen i besluten av den 22 juni och den 10 juli 2000 endast är synpunkter utan tvingande rättsverkningar, vilket kommissionen har gjort gällande, skall talan om ogiltigförklaring avvisas på grund av avsaknad av rättsakt mot vilken talan kan väckas (se beslutet i det ovan i punkt 64 nämnda målet Sunzest mot kommissionen, punkterna 12—14). Om ändringarna i skälen i besluten av den 22 juni 2000 och den 10 juli 2000 emellertid har ändrat själva beslutet i den ursprungliga rättsakten i sak, vilket sökandena har gjort gällande, skulle det senare beslutet få tvingande rättsverkningar som påverkar sökandenas intressen genom att väsentligt förändra deras rättsliga ställning.

— Tolkning av artikel 6.1 b andra stycket i förordning nr 4064/89

73 I artikel 6.1 b andra stycket i förordning nr 4064/89 (nedan kallad den omtvistade bestämmelsen) föreskrivs följande:

"Det beslut genom vilket koncentrationen förklaras förenlig med den gemensamma marknaden skall också omfatta begränsningar som har direkt anknytning till och är nödvändiga för koncentrationens genomförande."

74 Först och främst konstaterar förstainstansrätten att användningen av begreppet "skall också omfatta" i de olika språkversionerna av förordning nr 4064/89 ger stöd åt sökandenas uppfattning. Den betydelse som detta begrepp vanligen har talar för att klassificeringen av begränsningar, såsom direkt anknutna till och nödvändiga för genomförandet av en koncentration, ingår som en del av föremålet för beslutet om godkännande av denna koncentration, såväl mot bakgrund av bedömningen av dem som av de rättsverkningar som följer därav.

75 Vidare skall förstainstansrätten undersöka den omtvistade bestämmelsen i dess juridiska sammanhang.

76 I detta avseende har kommissionen gjort gällande att den omtvistade bestämmelsen skall tolkas mot bakgrund av artikel 22.1 i förordning nr 4064/89. I denna bestämmelse, som har rubriken "Tillämpningen av förordningen" föreskrivs att "[e]ndast [förordning nr 4064/89] är tillämplig på koncentrationer enligt definitionen i artikel 3, och förordningarna nr 17, (EEG) nr 1017/68, (EEG) nr 4056/86 och (EEG) nr 3975/87 är inte tillämpliga, utom på gemensamma företag som inte har en gemenskapsdimension men som har till syfte eller resultat att samordna självständiga företags konkurrensbeteende".

77 Det är ostridigt att tillämpningen av förordning nr 17 och andra uppräknade sektorsvisa förordningar enligt denna bestämmelse är utesluten med avseende på avtalsbestämmelser som i sin helhet utgör en företagskoncentration med gemenskapsdimension i den mening som avses i artikel 3 i förordning nr 4064/89. Såsom kommissionen med rätta har påpekat kan andra avtalsbestämmelser, som parterna i en sådan koncentration kan ingå inom ramen för koncentrationen, emellertid falla inom tillämpningsområdet för förordning nr 17 och andra sektorsvisa förordningar som räknas upp i artikel 22.1 i förordning nr 4064/89 och bli föremål för en bedömning av en eventuell överträdelse av artiklarna 81 EG och 82 EG.

78 Förstainstansrätten understryker emellertid att den omtvistade bestämmelsen i detta avseende utgör ett viktigt undantag: även om de andra avtalsbestämmelserna inte utgör företagskoncentrationer i den mening som avses i artikel 3 i förordning nr 4064/89 är det endast denna förordning — och inte förordning nr 17 och de andra sektorsvisa förordningarna som räknas upp i artikel 22.1 i förordning nr 4064/89 — som är "tillämplig" på de av dessa avtalsbestämmelser som har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av dessa koncentrationer. Detta framgår för övrigt av skäl 25 i förordning nr 4064/89, enligt vilken "[d]enna förordning kan tillämpas om de berörda företagen godtar begränsningar som har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen".

79 Det följer nämligen av en genomläsning av den omtvistade bestämmelsen jämförd med artikel 22.1 i förordning nr 4064/89 att avtalsbestämmelser som utgör begränsningar som har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av en koncentration som har godkänts av kommissionen faller utanför tillämpningsområdet för förordning nr 17 och de andra sektorsvisa förordningarna som räknas upp i artikel 22.1 i förordning nr 4064/89.

80 I enlighet med dessa bestämmelser faller dessa begränsningar utanför tillämpningsområdet för de bestämmelser om förfarandet som föreskrivs i förordning nr 17 och de andra sektorsvisa förordningarna som räknas upp i artikel 22.1 i förordning nr 4064/89, till förmån för endast bestämmelserna i förordning nr 4064/89, och själva klassificeringen av dessa avtalsbestämmelser skall nödvändigtvis ske inom ramen för det förfarande som föreskrivs i förordning nr 4064/89.

81 Klassificeringen av en avtalsbestämmelse som anmälts inom ramen för en företagskoncentration, såsom direkt knuten till och nödvändig för genomförandet av densamma, utgör följaktligen en "tillämpning" av förordning nr 4064/89 i den mening som avses i artikel 22.1 i denna förordning.

82 Gemenskapslagstiftaren har vidare genom den omtvistade bestämmelsen inte endast uteslutit tillämpning av förordning nr 17 och de andra sektorsvisa förordningarna som räknas upp i artikel 22.1 i förordning nr 4064/89 med avseende på bedömningen av huruvida anmälda begränsningar inom ramen för en koncentration har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av denna, utan har även gett kommissionen ensam behörighet att anta en bindande rättsakt i detta avseende.

83 Den omtvistade bestämmelsen bör nämligen i detta avseende läsas mot bakgrund av artikel 21.1 i förordning nr 4064/89, i vilken föreskrivs att "[m]ed förbehåll för domstolens prövningsrätt är kommissionen ensam behörig att fatta beslut enligt denna förordning". Det följer klart av denna bestämmelse att kommissionens exklusiva behörighet när det gäller kontroll av företagskoncentrationer inte endast omfattar beslut om huruvida företagskoncentrationer, enligt den definition som anges i artikel 3 i förordning nr 4064/89, är förenliga utan även samtliga bindande rättsakter som kommissionen måste anta med "tillämpning" av förordning nr 4064/89. Denna tolkning av artikel 21.1 i förordning nr 4064/89 överensstämmer med skäl 26 i denna förordning, i vilken anges att "... kommissionen ensam [bör] ges behörighet att tillämpa denna förordning".

84 Vidare kan kommissionen inte med framgång åberopa den direkta effekten av artikel 81.1 EG till stöd för att det åligger nationella domstolar att bedöma huruvida begränsningar har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av en företagskoncentration som kommissionen har godkänt utan att vara bundna av de bedömningar som kommissionen har gjort i detta avseende i skälen i beslutet om godkännande.

85 Såsom kommissionen har understrukit är det förvisso riktigt att bedömningen av huruvida avtalsbestämmelser har direkt anknytning till och är nödvändiga för en koncentration har utvecklats i gemenskapens konkurrensrätt inom ramen för artikel 81 EG (se, bland annat, domstolens dom av den 11 juli 1985 i mål 42/84,

Remia m.fl. mot kommissionen, REG 1985, s. 2545; svensk specialutgåva, volym 8, s. 277, och domen i målet M6). Denna bedömning innebär likaledes, även om den sker inom ramen för förordning nr 4064/89, "en tolkning av artikel 81 EG" eftersom förordning nr 4064/89 har antagits på grundval av framför allt artikel 83 EG, som utgör den juridiska grunden för antagande av förordningar eller direktiv i syfte att tillämpa de principer som framför allt återfinns i artikel 81 EG.

86 Kommissionen har emellertid inte tagit hänsyn till att gemenskapslagstiftaren, genom att införa den omtvistade bestämmelsen i artikel 6.1 i förordning nr 4064/89, har skapat en specifik rättslig grund för undersökningen av huruvida begränsningar har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av en företagskoncentration när de har anmälts som sådana.

87 Med beaktande av att kommissionen har ensam behörighet att kontrollera företagskoncentrationer med gemenskapsdimension, innefattande rätten att besluta huruvida begränsningar som anmälts av parterna i en koncentration har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av densamma, saknar parternas argumentation om tillämpningen av de principer som domstolen fastställde i domen i målet Masterfoods betydelse i förevarande mål. Dessa principer omfattar nämligen endast den specifika situationen där kommissionen och nationella domstolar har delad behörighet.

88 Andra bestämmelser bekräftar denna bedömning.

89 När det gäller bestämmelser om anmälan av företagskoncentrationer erinrar förstainstansrätten (se punkt 2 ovan) för det första om att det i punkt 11.1 i CO-formuläret, som finns i bilagan till förordning nr 447/98 och som utgör en del av denna förordning, anges att "[o]m parterna i koncentrationen eller andra berörda parter... ingår accessoriska begränsningar som är direkt knutna till och

nödvändiga för genomförandet av koncentrationen, kan dessa begränsningar bedömas tillsammans med själva koncentrationen". I detta sammanhang skall parterna i företagskoncentrationen "[a]nge varje accessorisk begränsning i avtalen som lämnas tillsammans med anmälan för vilken [de] begär en bedömning i samband med koncentrationen", och "förklara varför dessa [begränsningar] är direkt knutna till och nödvändiga för genomförandet av koncentrationen".

90 När parterna i en företagskoncentration således med tillämpning av dessa bestämmelser anmäler avtalsbestämmelser till kommissionen som begränsningar som har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av denna koncentration, skall dessa anses utgöra en del av anmälan av företagskoncentrationen. Då en klar och tydlig begäran inom kommissionens behörighetsområde inlämnas till denna, är kommissionen skyldig att avfatta ett adekvat svar (se, angående en begäran med tillämpning av artikel 3.2 b i förordning nr 17, domstolens dom av den 25 oktober 1977 i mål 26/76, Metro mot kommissionen, REG 1977, s. 1875, punkt 13; svensk specialutgåva, volym 3, s. 431, och även domen i målet M6, punkt 36). I dessa bestämmelser bekräftas följaktligen att de bedömningar som kommissionen, i skälen i ett godkännandebeslut, gör av dessa begränsningar har beslutskaraktär på samma sätt som godkännandet av företagskoncentrationen.

91 I motsats till vad kommissionen har gjort gällande kan för det andra artikel 10.6 i förordning nr 4064/89, i vilken föreskrivs att om kommissionen inte har fattat något beslut inom de föreskrivna fristerna "skall koncentrationen anses ha förklarats förenlig med den gemensamma marknaden", inte användas som stöd för dennas uppfattning.

92 Även om man tolkar denna bestämmelse på det sätt som sökanden förespråkar (se punkt 41 ovan) kommer man nämligen till den slutsatsen i förevarande fall att kommissionen inte endast har godkänt företagskoncentrationerna i sitt beslut av

den 22 juni 2000 inom de angivna fristerna, utan även, i detta beslut, klart har uttalat sig om klassificeringen av de anmälda begränsningarna såsom accessoriska eller icke-accessoriska begränsningar till dessa koncentrationer.

93 För det tredje stämmer det visserligen att det i artikel 18 i förordning nr 4064/89 uttryckligen anges att de berörda företagen — däribland de anmälande företagen — har rätt att yttra sig innan vissa angivna beslut fattas och att det beslut som antas med stöd av artikel 6.1 b i förordning nr 4064/89 inte nämns i bestämmelsen, men i motsats till vad kommissionen påstått, följer det inte med nödvändighet av denna omständighet att klassificeringen av en begränsning som accessorisk eller icke-accessorisk saknar beslutskaraktär.

94 Förstainstansrätten erinrar i detta avseende om att iakttagandet av rätten till försvar i alla förfaranden som inleds mot en person och som kan leda till en rättsakt som går denna person emot utgör en grundläggande gemenskapsrättslig princip som skall säkerställas även i avsaknad av specifik reglering (domstolens dom i det ovan i punkt 63 nämnda målet Frankrike m.fl. mot kommissionen, punkt 174, förstainstansrättens dom i det ovan i punkt 63 nämnda målet Assicurazioni Generali och Unicredito mot kommissionen, punkt 88, och av den 10 maj 2001 i de förenade målen T-186/97, T-187/97, T-190/97—T-192/97, T-210/97, T-211/97, T-216/97—T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 och T-147/99, Kaufring m.fl. mot kommissionen, REG 2001, s. II-1337, punkt 151). Artikel 18 i förordning nr 4064/89 kan följaktligen inte på ett definitivt sätt begränsa denna rättighet, vilket förstainstansrätten redan har fastställt i domen i det ovan i punkt 63 nämnda målet Assicurazioni Generali och Unicredito mot kommissionen, punkterna 88 och 89, inom ramen för vilket förstainstansrätten konstaterade att det beslut som föreskrivs i artikel 6.1 a, genom vilket kommissionen beslutar att en anmäld koncentration inte omfattas av förordning nr 4064/89, inte nämns i artikel 18 i denna förordning, men att kommissionen ändå, i en särskild situation som i detta andra ärende, hade en skyldighet att höra de berörda parterna innan den fattade ett sådant beslut.

95 Slutligen skall syftet med den omtvistade bestämmelsen undersökas.

96 Förstainstansrätten påpekar i detta avseende först och främst att det i förarbetena till förordningarna nr 4064/89 och nr 1310/97, såsom kommissionen har företett dem för förstainstansrätten inom ramen för en processledningsåtgärd, inte går att finna stöd för kommissionens uppfattning i förevarande mål. Det följer däremot av dessa att, såsom parterna har bekräftat vid förhandlingen, frågan om kommissionens behörigheter och skyldigheter till följd av den omtvistade bestämmelsen inte uppkom under förhandlingarna och förberedelserna för dessa förordningar.

97 Det huvudsakliga syftet med denna förordning är däremot, såsom följer av skälen i förordning nr 4064/89, framför allt skälen 7 och 17, och såsom förstainstansrätten redan har konstaterat vid upprepade tillfällen, att garantera en effektiv kontroll av företagskoncentrationer och rättssäkerheten för de företag som omfattas av dess tillämpningsområde (förstainstansrättens dom av den 28 oktober 1993 i mål T-83/92, Zunis Holding m.fl. mot kommissionen, REG 1993, s. II-1169, punkt 26, beslut av förstainstansrättens ordförande av den 2 december 1994 i mål T-322/94 R, Union Carbide mot kommissionen, REG 1994, s. II-1159, punkt 36, se även förstainstansrättens dom av den 24 mars 1994 i mål T-3/93, Air France mot kommissionen, REG 1994, s. II-121, punkt 48, svensk specialutgåva, volym 15, s. 1 av den 27 november 1997 i mål T-290/94, Kaysersberg mot kommissionen, REG 1997, s. II-2137, punkt 109).

98 Förstainstansrätten påpekar i detta avseende, såsom kommissionen själv har understrukit i sitt tillkännagivande om accessoriska begränsningar (se punkt I 6), att frågan huruvida en begränsning har "direkt samband med och är nödvändig för genomförandet av koncentrationen" inte kan ges ett allmängiltigt svar. Bedömningen av huruvida begränsningen har direkt samband och är nödvändig i varje enskilt fall förutsätter således komplicerade ekonomiska bedömningar vid vilka den behöriga myndigheten har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning (se domen i det ovan i punkt 85 nämnda målet Remia m.fl. mot kommissionen och domen i målet M6, punkt 114).

99 Vid en undersökning av huruvida begränsningar har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av en företagskoncentration skall inom gemenskapens konkurrensrätt, såsom även kommissionen har påpekat i nämnda tillkännagivande (se punkt II 5), framför allt undersökas huruvida dessa begränsningar objektivt sett är nödvändiga för genomförandet av en företagskoncentration i den meningen att "denna koncentration inte kan genomföras utan dem eller endast på mer otydliga villkor, till betydligt högre kostnad, under en mycket längre period eller med mycket osäkrare möjligheter att lyckas" (se även domen i målet M6, punkt 109).

100 Det följer härav att begränsningar som har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av en företagskoncentration skall anses inte kunna skiljas från denna ekonomiskt sett.

101 Om klassificeringen av dessa begränsningar som accessoriska eller icke-accessoriska i skälen i beslutet om att godkänna företagskoncentrationen inte skulle medföra, som kommissionen har gjort gällande, att parterna i denna koncentration får del av den rättssäkerhet som följer av ett godkännande av en koncentration, skulle den ändamålsenliga verkan av förordning nr 4064/89 delvis omintetgöras. I ett sådant fall skulle nämligen parterna i en företagskoncentration inte erhålla någon rättssäkerhet för hela företagskoncentrationen, trots att helheten anses odelbar ekonomiskt sett då villkoren i den omtvistade bestämmelsen är uppfyllda.

102 Även om det stämmer att det endast är på grundval av de avtalsbestämmelser som utgör själva företagskoncentrationen som parterna ändrar sina bolags struktur, vilket utgör en handling som det är svårt att återta och som leder till ett ökat behov av rättssäkerhet för de inblandade parterna (se domen i det ovan i punkt 97 nämnda målet Air France mot kommissionen, punkt 48), bör rättssäkerheten mot bakgrund av gällande lagstiftning anses omfatta även avtalsbestämmelser som klassificerats som begränsningar som har direkt anknytning till och är

nödvändiga för genomförandet av en företagskoncentration i skälen i beslutet om godkännande.

103 Utan att det är nödvändigt att undersöka huruvida bedömningen av dessa begränsningar allmänt sett på ett effektivt sätt kan utföras utanför ramen för undersökningen av koncentrationen, drar förstainstansrätten följaktligen den slutsatsen att gemenskapslagstiftaren, genom att införa den omtvistade bestämmelsen i artikel 6.1 i förordning nr 4064/89, avsåg att inrätta ett beslutssystem som gör det möjligt för parterna i en företagskoncentration i den mening som avses i artikel 3 i denna förordning att, om de iakttar det tvingande system som inrättats genom artiklarna 4 och 7 i denna förordning med anmälningsskyldighet och den hindrande effekt som följer av denna skyldighet i gengäld, uppnå rättssäkerhet inte endast med avseende på företagskoncentrationen, utan även med avseende på de begränsningar som anmälts av parterna i koncentrationen som begränsningar som har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av denna.

104 På samma sätt konstaterar förstainstansrätten att det skulle strida mot principen om effektivitet vid kontrollen av koncentrationer med gemenskapsdimension om parterna i en företagskoncentration, för att rättssäkerhet skall uppnås avseende de begränsningar som de anser är omöjliga att skilja från denna koncentration ekonomiskt sett, var tvungna att anmäla dessa begränsningar med tillämpning av andra bestämmelser, framför allt förordning nr 17, parallellt med anmälan enligt förordning nr 4064/89. Kommissionen har själv understrukit, i inledningen till tillkännagivandet om accessoriska begränsningar, att "kommissionen inte kommer att inleda parallella förfaranden av vilka det ena syftar till kontroll av företagskoncentrationen enligt förordning [nr 4064/89] och det andra tillämpningen av artiklarna [81 EG och 82 EG] på de accessoriska begränsningarna i denna koncentration".

105 För fullständighetens skull tillägger förstainstansrätten att kommissionen i beslutet av den 22 juni 2000 angav att samtliga företag som skapats eller förändrats genom företagskoncentrationerna utgjorde självständigt fungerande

gemensamma företag i den mening som avses i artikel 3.2 i förordning nr 4064/89. Kommissionen har emellertid i sitt tillkännagivande om begreppet självständigt fungerande gemensamma företag enligt förordning nr 4064/89 (EGT C 66, 1998, s. 1) angett att den inom ramen för sådana koncentrationer dels med stöd av artikel 2.4 i förordning nr 4064/89 och enligt kriterierna i artikel 81.1 och 81.3 EG undersöker huruvida och i vilken omfattning dessa koncentrationer har till syfte eller resultat att begränsa konkurrensen genom samordning av konkurrensbeteendet hos parterna i denna koncentration, dels bedömer de begränsningar som har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen "tillsammans med själva koncentrationen" (punkt 16 i tillkännagivandet).

106 Det följer av det ovan anförda att kommissionens tolkning av den omtvistade bestämmelsen mot bakgrund av gällande lagstiftning skall betraktas som oförenlig med huvudsyftet med förordning nr 4064/89, nämligen att garantera en effektiv kontroll av företagskoncentrationer och rättssäkerhet för de företag som omfattas av dess tillämpningsområde.

107 Under dessa förhållanden kan kommissionen inte med framgång göra gällande att den, genom förordning nr 4064/89, åläggs att följa strikta tidsfrister vid antagandet av beslut angående huruvida företagskoncentrationer är förenliga med den gemensamma marknaden och att den, på grund av dessa tidsfrister, inte på ett meningsfullt sätt kan besluta om de accessoriska begränsningarna och att förfarandet följaktligen skall förenklas och inriktas på det väsentliga vid bedömningen av förenligheten, nämligen den som föreskrivs i artikel 2 i denna förordning, enligt vilken kommissionen skall bedöma huruvida företagskoncentrationen skapar eller förstärker en dominerande ställning.

108 Förstainstansrätten påpekar att i förevarande fall har kommissionen inom de tidsfrister som föreskrivs i förordning nr 4064/89 gjort en detaljerad bedömning av huruvida de olika begränsningar som sökandena anmält till kommissionen inom ramen för deras företagskoncentrationer har direkt anknytning och är nödvändiga. Förstainstansrätten har förvisso redan haft tillfälle att understryka att den allmänna systematiken i förordning nr 4064/89 präglas av kravet på

skyndsamhet under förfarandet inför kommissionen (förstainstansrättens dom av den 28 april 1999 i mål T-221/95, Endemol mot kommissionen, REG 1999, s. II-1299, punkt 68, och domen i det ovan i punkt 97 nämnda målet Kaysersberg mot kommissionen, punkt 113) men faktum kvarstår att, såsom fastställts i punkt 101 ovan, den tolkning som kommissionen förespråkar skulle medföra att parterna i en företagskoncentration inte erhåller en del av de förmåner som tillkommer dem enligt förordning nr 4064/89. Kommissionen kan emellertid inte åberopa administrativa svårigheter, hur allvarliga de än må vara, för att göra en del av förordning nr 4064/89 verkningslös. Gemenskapslagstiftaren är ensam behörig att i förekommande fall ändra bestämmelserna i denna förordning, på förslag från kommissionen.

109 Mot bakgrund av det ovan anförda och med beaktande av lydelsen av relevant lagstiftning och sammanhanget samt bakgrunden till och syftet med den omtvistade bestämmelsen drar förstainstansrätten slutsatsen att denna skall tolkas på så vis att när kommissionen, som i förevarande fall, i skälen i ett beslut om godkännande av en företagskoncentration klassificerar de begränsningar som parterna i denna koncentration har anmält som accessoriska, icke-accessoriska eller accessoriska under en begränsad tidsperiod, framför den inte en enkel synpunkt utan bindande rättsverkan, utan tvärtom gör den juridiska bedömningar som med stöd av den omtvistade bestämmelsen är avgörande för innebörden av den bindande delen av beslutet.

— Tillämpning i förevarande fall

110 Genom beslutet av den 10 juli 2000 ändrade kommissionen, på ett sätt som var till nackdel för sökandena, bedömningen av de begränsningar som enligt parterna i koncentrationen hade direkt anknytning till och var nödvändiga för genomförandet av densamma, en bedömning som den hade gjort i beslutet av den 22 juni 2000. Vissa av de begränsningar som godkänts i beslutet av den 22 juni 2000 för hela den tidsperiod som angetts i anmälan eller för en del av denna är inte längre godkända enligt beslutet av den 10 juli 2000 eller endast godkända för en kortare

tidsperiod än den som ursprungligen fastställts. Enligt beslutet av den 10 juli 2000, och i motsats till den rättsliga situation som uppstod till följd av beslutet av den 22 juni 2000, kommer dessa begränsningar följaktligen inte endast att kunna falla inom tillämpningsområdet för förordning nr 17, utan kan även komma att utgöra föremål för en tvist inför en nationell domstol i syfte att bedöma ett eventuellt åsidosättande av gemenskapens eller nationell konkurrensrätt.

111 Sökandena har följaktligen med rätta gjort gällande att de alltsedan delgivningen av beslutet av den 10 juli 2000 hamnat i en mindre fördelaktig rättslig situation, än den som förelåg efter antagandet av beslutet av den 22 juni 2000. Denna ändring kan påverka den beräkning av avkastningen på investeringarna som gjordes innan de anmälda avtalen ingicks, vilket sökandena har påstått utan att kommissionen har bestridit det.

112 Följaktligen fastställer förstainstansrätten att beslutet av den 10 juli 2000 har fått tvingande rättsverkningar som kan påverka sökandenas intressen genom att väsentligt förändra deras rättsliga ställning.

113 Denna slutsats motsägs inte av argumenten med hänvisning till kommissionens två tillkännagivanden, nämligen tillkännagivandet om ett förenklat förfarande och det nya tillkännagivandet om accessoriska begränsningar (se punkterna 54 och 55 ovan). Förstainstansrätten påpekar att dessa rättsakter offentliggjordes efter antagandet av det ifrågasatta beslutet, och att de dessutom som sådana inte påverkar gemenskapsdomstolarnas tolkning av relvanta bestämmelser, vilket uttryckligen understryks i punkt 5 i det nya tillännagivandet om accessoriska begränsningar.

114 Den första invändningen om rättegångshinder skall följaktligen ogillas.

Huruvida talan skall avvisas på grund av att sökandena inte har något befintligt och aktuellt intresse av ogiltigförklaring av beslutet av den 10 juli 2000

115 Förstainstansrätten påpekar att en talan om ogiltigförklaring som väcks av en fysisk eller juridisk person endast kan upptas till sakprövning om sökanden har ett intresse av att få rättsakten ogiltigförklarad. Ett sådant intresse föreligger endast om ogiltigförklaringen av rättsakten i sig kan ha rättsverkningar (förstainstansrättens dom av den 25 mars 1999 i mål T-102/96, Gencor mot kommissionen, REG 1999, s. II-753, punkt 40).

116 I förevarande mål är det klarlagt att beslutet av den 10 juli 2000 på ett för sökandenas intressen kännbart och ofördelaktigt sätt har ändrat bedömningen av de olika begränsningar som de anmält inom ramen för företagskoncentrationerna. Med hänsyn till vad som fastställts i punkt 109 ovan anser förstainstansrätten att beslutet av den 10 juli 2000 har ändrat sökandenas rättsliga ställning och att denna förändring, i motsats till vad kommissionen har gjort gällande (se punkt 50 ovan), inte är beroende av en eventuell bedömning av en nationell domstol. Sökandena har följaktligen ett intresse av att föra talan eftersom de för det fall att beslutet av den 10 juli 2000 ogiltigförklaras på nytt får den mer fördelaktiga ställning som uppstod genom beslutet av den 22 juni 2000.

117 Även den andra invändningen om rättegångshinder skall följaktligen ogillas.

118 Av det ovan anförda framgår att förevarande talan kan tas upp till sakprövning.

Prövning i sak

119 Sökandena har i första hand gjort gällande att kommissionen saknade behörighet att anta beslutet av den 10 juli 2000. I andra hand har de gjort gällande att rättssäkerhetsprincipen, principen om skydd för berättigade förväntningar, principen om förvärvade rättigheter, motiveringsskyldigheten och rätten till försvar har åsidosatts. I sista hand har sökandena gjort gällande att kommissionen felaktigt har bedömt de begränsningar som parterna i koncentrationen har uppgivit att de har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av densamma och att det ifrågasatta beslutet baseras på en uppenbart oriktig bedömning.

Kommissionens påstådda bristande behörighet att anta beslutet av den 10 juli 2000

Parternas argument

120 Enligt sökandena saknade kommissionen uppenbarligen behörighet att anta det ifrågasatta beslutet av två skäl.

121 Sökandena har för det första noterat att beslutet av den 10 juli 2000 undertecknades och meddelades parterna mer än fjorton dagar efter det att den tidsfrist som föreskrivs enligt artikel 10.1 i förordning nr 4064/89 hade löpt ut. Med hänsyn till att bestämmelserna om tidsfrister i förordning nr 4064/89 skall tolkas och tillämpas strikt (domen i det ovan i punkt 97 nämnda målet Kaysersberg mot kommissionen, punkt 113), anser sökandena att kommissionen saknade behörighet av tidsmässiga skäl (*ratione temporis*) att anta beslutet av den 10 juli 2000. De har vidare gjort gällande att kommissionen även saknade behörighet att återkalla beslutet av den 22 juni 2000 eftersom de enda omständigheter under vilka ett beslut som antagits med stöd av artikel 6.1 i förordning nr 4064/89 kan återkallas är de som föreskrivs i artikel 6.3 i förordning nr 4064/89, det vill säga när beslutet grundar sig på oriktiga uppgifter, har utverkats på ett bedrägligt sätt eller de berörda företagen åsidosätter ett åläggande som beslutet är förenat med. Sökandena har emellertid understrukit att denna bestämmelse inte är tillämplig i förevarande fall och att den inte ens har åberopats av kommissionen i det ifrågasatta beslutet.

122 Sökandena har för det andra gjort gällande att kommissionen har avslutat förfarandet och uttömt sin behörighet enligt artikel 6.1 b i förordning nr 4064/89 genom att anta beslutet av den 22 juni 2000, som meddelades parterna i koncentrationen samma dag. Enligt sökandena saknade kommissionen således behörighet att anta det ifrågasatta beslutet på samma rättsliga grund.

123 Kommissionen har bestritt dessa delgrunder med hänvisning i första hand till sin argumentation angående avsaknaden av bindande beskaffenhet av dess "synpunkter" angående de accessoriska begränsningarna. Kommissionen har i andra hand gjort gällande att den i alla fall hade behörighet att återkalla beslutet av den 22 juni 2000.

Förstainstansrätttens bedömning

124 Förstainstansrätten skall inledningsvis undersöka den rättsliga beskaffenheten av det ifrågasatta beslutet.

125 Det är ostridigt mellan parterna att, trots att kommissionen har motiverat antagandet av det ifrågasatta beslutet med nödvändigheten av att göra ändringar i texten i beslutet av den 22 juni 2000 på grund av ett misstag i hanteringen vid antagandet av detta beslut, det ifrågasatta beslutet innehåller en ändring i sak av kommissionens bedömning i skälen i beslutet av den 22 juni 2000 gällande huruvida de anmälda begränsningarna har direkt anknytning till och är nödvändiga för genomförandet av företagskoncentrationerna samtidigt som den bindande delen i beslutet behölls som den var.

126 Med hänsyn till den bindande verkan som följer av denna bedömning i skälen i ett beslut om godkännande av en företagskoncentration (se avsnittet "Upptagande till sakprövning" ovan) utgör det ifrågasatta beslutet således ett beslut om delvis återkallelse, med retroaktiv verkan, av beslutet av den 22 juni 2000.

127 Sökandena kan följaktligen inte med giltig verkan motsätta sig detta beslut med hänvisning till den tidsfrist som föreskrivs i artikel 10.1 i förordning nr 4064/89 eftersom denna tidsfrist är tillämplig "på beslut enligt artikel 6.1" och inte på beslut om återkallelse, med retroaktiv verkan, av ett sådant beslut.

128 Förstainstansrätten skall vidare undersöka huruvida kommissionen hade behörighet att anta detta belut om delvis återkallelse, med retroaktiv verkan, av beslutet av den 22 juni 2000.

129 Sökandena har i detta avseende med rätta påpekat att det i förordning nr 4064/89 föreskrivs att ett godkännandebeslut gällande en koncentration med tillämpning av artikel 6.1 i förordning nr 4064/89 kan återkallas endast när detta beslut grundar sig på oriktiga uppgifter, har utverkats på ett bedrägligt sätt eller då de berörda företagen åsidosätter ett åläggande som beslutet är förenat med (artikel 6.3 i förordning nr 4064/89). Det är ostridigt att förevarande fall inte gäller något av dessa typexempel.

130 Förstainstansrätten understryker emellertid att kommissionen i förordning nr 4064/89 ges allmän behörighet att anta beslut om företagskoncentrationer med gemenskapsdimension och framför allt sådana i vilka dessa koncentrationer förklaras förenliga med den gemensamma marknaden. I enlighet med en allmän rättsprincip, enligt vilken den institution som är behörig att anta en viss rättsakt i princip även är behörig att upphäva eller ändra denna genom att anta en *actus contrarius*, åtminstone i avsaknad av någon uttrycklig bestämmelse enligt vilken denna befogenhet tillkommer någon annan institution, skall konstateras att kommissionen i princip hade behörighet att anta det ifrågasatta beslutet.

131 Sökandens argument för att i sak bevisa att kommissionen inte har iakttagit de villkor som gäller enligt fast rättspraxis för retroaktiv återkallelse av en gemenskapsrättsakt kan inte vederlägga denna slutsats eftersom dessa argument i praktiken avser frågan huruvida kommissionen på ett korrekt sätt har utövat denna behörighet i förevarande fall. Bedömningen av den frågan hör emellertid samman med sökandenas andra grund.

132 Talan kan följakligen inte vinna bifall på den första grunden.

Det påstådda åsidosättandet av rättssäkerhetsprincipen, principen om skydd för berättigade förväntningar och principen om förvärvade rättigheter

Parternas argument

133 Sökandena har gjort gällande att kommissionen genom att ändra beslutet av den 22 juni 2000 — genom att anta beslutet av den 10 juli 2000 — inte har iakttagit de villkor som gäller enligt fast rättspraxis för retroaktiv återkallelse av gemenskapsrättsakter (domstolens dom av den 17 april 1997 i mål C-90/95 P, De Compte mot parlamentet, REG 1997, s. I-1999). Enligt sökandena åsidosätts följaktligen rättssäkerhetsprincipen, principen om skydd för berättigade förväntningar och principen om förvärvade rättigheter genom det ifrågasatta beslutet.

134 Sökandena har i detta sammanhang framför allt erinrat om att beslutet av den 22 juni 2000 antogs den sista dagen av den tidsfrist som föreskrivs i artikel 10.1 i förordning nr 4064/89 och att de inte förrän den 7 juli 2000, det vill säga mer än två veckor efter meddelandet av beslutet av den 22 juni 2000, på ett informellt och slumpmässigt sätt fick reda på att kommissionen förberedde ett nytt beslut gällande den anmälda företagskoncentrationen. Enligt sökandena innebar emellertid varken formen eller grunden för beslutet av den 22 juni 2000, eller de upplysningar som lämnades av kommissionen under det administrativa förfarandet, att de kunde inse eller borde ha insett att detta beslut inte var den slutgiltiga versionen och att det skulle vara föremål för en ändring.

135 Sökandena har medgett att ändring eller återkallelse av en rättsakt i allmänhet ger upphov till rättssäkerhetsfrågor. Sökandenas intresse av att denna princip iakttas skall emellertid vägas mot dels syftet med det ifrågasatta beslutet, dels de berörda parternas berättigade förväntningar till följd av administrationens agerande.

136 Kommissionen har påpekat att antagandet av det ifrågasatta beslutet syftade till att iaktta principen om administrativa rättsakters lagenlighet som innebär att administrativa handlingar som är rättsstridiga skall undanröjas. Kommissionen har erinrat om att materiella felaktigheter råkade hamna i beslutet av den 22 juni 2000 med avseende på bedömningen av de begränsningar som hade uppgivits ha direkt anknytning till och vara nödvändiga för genomförandet av företagskoncentrationerna. Enligt kommissionen var det emellertid med hänsyn till det allmänna intresset av att skapa en enhetlig politik gällande accessoriska begränsningar som kommissionen borde rätta dessa fel. Kommissionen har gjort gällande att den bedömning som den gör i sina koncentrationsbeslut följs av de ekonomiska aktörerna och deras juridiska ombud. Det var viktigt att inte låta det tvivel bestå som berodde på motstridighet mellan bedömningarna i beslutet av den 22 juni 2000 respektive det ovan i punkt 15 nämnda beslutet 1999/242, eftersom dessa två ärenden gällde liknande begränsningar. Det var därför nödvändigt att ändra den bedömning som gjordes av dessa begränsningar i beslutet av den 22 juni 2000 genom att byta ut den mot en tolkning som det var mindre troligt att den skulle bli ifrågasatt, eftersom den i högre grad överensstämde med kommissionens beslutspraxis och med rättspraxis, och på detta sätt ge företräde åt allmänintresset snarare än sökandenas intresse.

137 Kommissionen har även gjort gällande att den antog beslutet av den 10 juli 2000 inom en rimlig tidsfrist. Kommissionen har för övrigt påstått, med hänvisning till sin argumentation gällande avsaknaden av bindande beskaffenhet av dess "synpunkter" gällande dessa begränsningar, att dess bedömning i detta avseende inte har medfört någon legalitetsgaranti och att ändringen av denna följaktligen inte kunde medföra åsidosättande av sökandenas berättigade förväntningar. Kommissionen har gjort gällande att skälen i beslutet av den 22 juni 2000 i vart fall innehöll en mening som definitivt inte skulle ha förekommit i den slutgiltiga versionen. Den person som var ansvarig för upprättandet av detta beslut hade nämligen inom hakparenteser antecknat att en alternativ formulering till den som hade valts också skulle kunna användas och markerade på detta sätt för en medarbetare att motiveringen kunde ändras på denna specifika punkt. Kommissionen har gjort gällande att sökandena vid genomläsningen av denna mening borde ha insett att detta beslut hade meddelats dem av misstag.

Förstainstansrättens bedömning

138 I avsaknad av specifika bestämmelser i EG-fördraget och tillämplig sekundärrätt har domstolen och förstainstansrätten utifrån allmänna gemenskapsrättsliga principer fastställt förutsättningarna för att gemenskapsinstitutionerna med retroaktiv verkan skall kunna återkalla gynnande administrativa rättsakter.

139 Förstainstansrätten erinrar i detta avseende om att en retroaktiv återkallelse av en lagenlig administrativ rättsakt, enligt vilken individuella rättigheter eller liknande fördelar skapats, strider mot allmänna rättsprinciper (domstolens dom av den 12 juli 1957 i de förenade målen 7/56, 3/57—7/57, Algera m.fl. mot gemensamma församlingen för EKSG, REG 1957, s. 81, s. 115, och av den 22 september 1983 i mål 159/82, Verli-Wallace mot kommissionen, REG 1983, s. 2711, punkt 8, förstainstansrättens dom av den 27 mars 1990, i mål T-123/89, Chomel mot kommissionen, REG 1990, s. II-131, punkt 34, och av den 5 december 2000 i mål T-197/99, Gooch mot kommissionen, REGP 2000, s. I-A-271 och s. II-1247, punkt 53).

140 En retroaktiv återkallelse av rättsstridiga administrativa rättsakter är däremot tillåten men endast om vissa mycket strikta villkor är uppfyllda. Enligt fast rättspraxis kan en rättsstridig administrativ rättsakt återkallas med retroaktiv verkan om det sker inom en rimlig tidsfrist och om den institution som antagit rättsakten tar tillräcklig hänsyn till de berättigade förväntningarna hos den som gynnas av rättsakten och som kunnat hysa tilltro till att den var lagenlig (domstolens dom i det ovan i punkt 139 nämnda målet Cour Algera m.fl. mot gemensamma församlingen, punkt 116, av den 9 mars 1978 i mål 54/77, Herpels mot kommissionen, REG 1978, s. 585, punkt 38, av den 3 mars 1982 i mål 14/81, Alpha Steel mot kommissionen, REG 1982, s. 749, punkt 10, av den 26 februari 1987 i mål 15/85, Consorzio Cooperative d'Abruzzo mot kommissionen, REG 1987, s. 1005, punkt 12, svensk specialutgåva, volym 9, s. 29, domen i det ovan i punkt 133 nämnda målet De Compte mot parlamentet, punkt 35, förstainstansrättens dom av den 26 januari 1995 i de förenade målen T-90/91 och T-62/92, De Compte mot parlamentet, REGP 1995, s. I-A-1 och II-1, punkt 37, domen i det ovan i punkt 139 nämnda målet Gooch mot kommissionen, punkt 53).

141 Det har redan fastställts att bevisbördan för att den återkallade rättsakten är rättsstridig åligger den institution som har antagit den (domen i det ovan i punkt 139 nämnda målet Gooch mot kommissionen, punkt 53). På samma sätt skall det anses att det åligger denna institution att bevisa att de övriga villkoren för retroaktiv återkallelse av en rättsakt är uppfyllda.

142 Vad gäller förevarande fall erinrar förstainstansrätten först och främst om att sökandena genom beslutet av den 22 juni 2000 gavs individuella rättigheter, eftersom kommissionen i detta förklarade företagskoncentrationerna förenliga med den gemensamma marknaden, och eftersom detta beslut fick till följd att de begränsningar som uppgivits ha direkt anknytning till och vara nödvändiga för genomförandet av dessa koncentrationer godkändes i den omfattning som angavs i skälen i denna rättsakt.

143 Förstainstansrätten konstaterar vidare att kommissionen inte har försökt bevisa att beslutet av den 22 juni 2000 var rättsstridigt vare sig i beslutet av den 10 juli 2000 eller i sin argumentation inför förstainstansrätten.

144 Kommissionen informerade nämligen endast sökandena i beslutet av den 10 juli 2000 om att "texten i beslutet av den 10 juli 2000... som undertecknats och delgivits [dem var] felaktig". Inför förstainstansrätten har kommissionen endast gjort gällande att "felaktig rättstillämpning" råkade ske i beslutet av den 22 juni 2000 och att en ändring var nödvändig för att säkra intresset av att skapa en enhetlig politik gällande accessoriska begränsningar (se även den i punkt 16 ovan nämnda skrivelsen av den 31 juli 2000 från Schaub). Utan att försöka bevisa att den tolkning som kommissionen gjorde av begreppet accessoriska begränsningar i den mening som avses i den omtvistade bestämmelsen var rättsstridig, har kommissionen gjort gällande att den tolkning som gjordes i beslutet av den 10 juli 2000 var "mindre trolig [att] bli ifrågasatt eftersom den i högre grad överensstämde med kommissionens beslutspraxis och med rättspraxis".

145 Eftersom kommissionen inte har kunnat bevisa att den rättsakt som delvis återkallades genom det ifrågasatta beslutet var rättsstridig, kunde den följaktligen inte rätteligen återkalla beslutet av den 22 juni 2000 med retroaktiv verkan.

146 Även om kommissionen — vars skäl i huvudsak baseras på uppfattningen, som förstainstansrätten inte ansåg grundad (se punkt 109 ovan), att dess uttalanden gällande de accessoriska begränsningarna endast utgjorde synpunkter och alltså inte kunde vara rättsstridiga — inför förstainstansrätten skulle ha bevisat att beslutet av den 22 juni 2000 var rättsstridigt, har den under alla omständigheter, inom ramen för det administrativa förfarandet i förevarande fall, inte uppfyllt de ovan i punkt 140 nämnda mycket strikta villkoren.

147 När det gäller skyddet för sökandenas berättigade förväntningar på att beslutet av den 22 juni 2000 var lagenligt, konstaterar förstainstansrätten att detta beslut inte innehåller någon beståndsdel av vilken framgår att denna rättsakt inte utgjorde den som kommissionen hade för avsikt att anta och att det endast var på grund av ett misstag i hanteringen under förfarandet för antagande av detta som det hade meddelats sökandena. Den mening i skälen till detta beslut som kommissionen hänvisat till (se punkt 137 ovan) utgör inte ensam en felaktighet av sådan allvarlig beskaffenhet att mottagarna uttryckligen inte kunde förlita sig på detta besluts lagenlighet. Även om det står klart att avsikten inte var att denna mening skulle ingå i den slutgiltiga versionen av denna rättsakt, är det nämligen så att sökandena, i avsaknad av någon annan omständighet av vilken framgick att beslutet av den 22 juni 2000 inte överensstämde med den behöriga institutionens vilja, rimligen kunde förutsätta, framför allt i samband med ett förfarande såsom det som föreskrivs i förordning nr 4064/89 som kännetecknas av mycket strikta tidsfrister, att det var fråga om ett enkelt skrivfel utan inverkan på detta besluts lagenlighet.

148 Kommissionen kan vidare inte i detta sammanhang med framgång göra gällande att beslutet av den 22 juni 2000 inte överensstämde med kommissionens tidigare beslutspraxis. Även om denna påstådda diskrepans mellan beslutet av den

22 juni 2000 och kommissionens tidigare beslutspraxis kan utgöra en rättsstridighet, var den i vart fall inte så uppenbar att det vid en genomläsning av detta beslut nödvändigtvis skulle uppstå tvivel hos sökandena i denna fråga. Såsom sökandena gjorde gällande vid förhandlingen, utan att bli emotsagda av kommissionen, finner denna slutsats än mer stöd i att kommissionen, inte någon gång under det administrativa förfarandet före eller efter anmälan av företagskoncentrationerna, lämnade sökandenas ombud uppgifter av vilka kunde framgå att kommissionen avsåg att anta ett beslut med en väsentligen annorlunda bedömning än den som trots allt fanns i beslutet av den 22 juni 2000.

149 Beslutet av den 22 juni 2000 framstod följaktligen som en rättsakt utan någon som helst felaktighet som skulle kunna ge upphov till tvivel hos sökandena, i egenskap av aktsamma ekonomiska aktörer, avseende dess lagenlighet.

150 Under sådana omständigheter kan kommissionen emellertid inte rätteligen göra gällande vikten av att upprätthålla enhetligheten i "politiken" om accessoriska begränsningar för att med retroaktiv verkan återkalla en rättsakt som gett upphov till individuella rättigheter för berörda parter även om denna rättsakt är en följd av ett misstag i hanteringen.

151 Utan att det finns anledning att undersöka huruvida beslutet av den 10 juli 2000 fattades inom en rimlig tidsfrist fastställer förstainstansrätten således att kommissionen inte har uppfyllt sin skyldighet att säkerställa skyddet för sökandenas berättigade förväntningar på att beslutet av den 22 juni 2000 var lagenligt.

152 Av ovanstående följer att talan skall bifallas på förevarande grund.

Det påstådda åsidosättandet av motiveringsskyldigheten

Parternas argument

153 Sökandena har gjort gällande att beslutet av den 10 juli 2000 saknar tillräcklig motivering. Eftersom detta beslut i förhållande till beslutet av den 22 juni 2000 utgjorde ett i grunden ändrat ställningstagande till nackdel för sökandena angående de accessoriska begränsningarna borde det nämligen enligt sökandena, i enlighet med rättspraxis (förstainstansrättens dom av den 17 februari 2000 i mål T-241/97, Stork Amsterdam mot kommissionen, REG 2000, s. II-309), innehållit en särskild och mycket omfattande motivering.

154 Kommissionen har invänt att det tydligt framgår av det ifrågasatta beslutet att det gällde en ändring av beslutet av den 22 juni 2000 på grund av ett sakfel till följd av cirkulationen av handlingar inom institutionen. Sökandena kan inte med framgång hänvisa till domen i det ovan i punkt 153 nämnda målet Stork Amsterdam mot kommissionen eftersom detta mål inte, som förevarande mål, gällde rättelse av ett administrativt fel. Kommissionen har vidare gjort gällande att den i det ifrågasatta beslutet uttryckligen och utförligt presenterat skälen för bedömningen av dessa begränsningar. En jämförelse mellan besluten av den

22 juni och den 10 juli 2000 gör att man med lätthet förstår skälen till att kommissionen ansåg att den ursprungliga klassificeringen var felaktig.

Förstainstansrättens bedömning

155 Enligt fast rättspraxis är omfattningen av motiveringsskyldigheten beroende av den ifrågavarande rättsaktens beskaffenhet och det sammanhang i vilket den har antagits. Av motiveringen skall klart och tydligt framgå hur institutionen har resonerat, så att de som berörs därav ges tillräckliga uppgifter för att kunna ta ställning till om beslutet är välgrundat eller om det eventuellt är behäftat med ett fel som gör det möjligt att ifrågasätta dess giltighet och så att gemenskapsdomstolen ges möjlighet att utöva sin prövningsrätt (domen i det ovan i punkt 67 nämnda målet SCK och FNK mot kommissionen, punkt 226, och domen i det ovan i punkt 153 nämnda målet Stork Amsterdam mot kommissionen, punkt 73).

156 I förevarande fall kostaterar förstainstansrätten dels att kommissionen i inledningen till beslutet av den 10 juli 2000 angett att "[till följd av] ett misstag i hanteringen var texten i beslutet av den 22 juni 2000... som undertecknats och delgivits er felaktig" och att den därför hade beslutat att "göra ändringar i denna", dels att kommissionen i skälen i beslutet av den 10 juli 2000 på ett detaljerat sätt har förklarat skälen till att den ansåg att de olika begränsningarna, som den i beslutet av den 22 juni 2000 ansåg utgöra accessoriska begränsningar, inte kunde betraktas som accessoriska till de anmälda företagskoncentrationerna.

157 Dessa omständigheter medför emellertid inte att det av beslutet av den 10 juli 2000 klart och tydligt framgår hur institutionen har resonerat vid antagandet av detsamma.

158 Kommissionen har nämligen inte någonstans i beslutet av den 10 juli 2000 angett att de gjorda ändringarna enligt dess mening inte medförde någon förändring av sökandenas rättsliga ställning och att bedömningarna av de accessoriska begränsningarna utgjorde enkla icke-bindande synpunkter. En sådan motivering hade emellertid varit nödvändig för att de berörda parterna skulle ges tillräcklig information angående frågan huruvida rättsakten, med hänvisning till de principer som framgår av domstolens och förstainstansrättens rättspraxis (se punkterna 139 och 140 ovan), var välgrundad eller om den eventuellt var behäftad med något fel som gjorde det möjligt att bestrida dess giltighet.

159 Följaktligen skall talan även vinna bifall på den grunden att motiveringsskyldigheten har åsidosatts.

160 Utan att det är nödvändigt att pröva de andra grunderna för talan skall beslutet av den 10 juli 2000 följaktligen ogiltigförklaras.

Rättegångskostnader

161 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom kommissionen har tappat målet och sökandena har yrkat att kommissionen skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, skall kommissionen förpliktas att ersätta samtliga rättegångskostnader.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

1) **Kommissionens beslut av den 10 juli 2000 om ändring av kommissionens beslut av den 22 juni 2000 att förklara företagskoncentrationer förenliga med den gemensamma marknaden och EES-avtalet (ärende COMP/JV 40 — Canal+/Lagardère och ärende COMP/JV 47 — Canal+/Lagardère/Liberty Media) ogiltigförklaras.**

2) **Kommissionen skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Jaeger García-Valdecasas Lenaerts

Lindh Azizi

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 20 november 2002.

H. Jung K. Lenaerts

Justitiesekreterare Ordförande

Innehåll

Tillämpliga bestämmelser och faktiska omständigheter II-4830
Förfarande II-4836
Parternas yrkanden II-4838
Upptagande till sakprövning II-4839
Parternas argument II-4839
Förstainstansrättens bedömning II-4849
Huruvida talan skall avvisas på grund av att det inte föreligger någon rättsakt mot vilken talan kan väckas II-4849
— Inledning II-4849
— Tolkning av artikel 6.1 b andra stycket i förordning nr 4064/89 ..... II-4852
— Tillämpning i förevarande fall II-4863
Huruvida talan skall avvisas på grund av att sökandena inte har något befintligt och aktuellt intresse av ogiltigförklaring av beslutet av den 10 juli 2000 ..... II-4865
Prövning i sak II-4866
Kommissionens påstådda bristande behörighet att anta beslutet av den 10 juli 2000 . II-4866
Parternas argument II-4866
Förstainstansrätttens bedömning II-4868
Det påstådda åsidosättandet av rättssäkerhetsprincipen, principen om skydd för berättigade förväntningar och principen om förvärvade rättigheter II-4870
Parternas argument II-4870
Förstainstansrättens bedömning II-4872
Det påstådda åsidosättandet av motiveringsskyldigheten II-4876
Parternas argument II-4876
Förstainstansrättens bedömning II-4877
Rättegångskostnader II-4878